

Σημειώσεις Εφαρμογών Δημοσίου Δικαίου-Σκέλος Δελλή

10.03.2022

Επανάληψη Διοικητικής Δικονομίας

Γενικές παρατηρήσεις:

Πilotική δίκη-έστω νόμος κόβει επίδομα από δημοσίους υπαλλήλους. Πολλές προσφυγές. Τελικά ερώτημα σε δικαστήριο αν είναι συνταγματική η περικοπή.

Πάνω από τον νόμο το Σ, αλλά και το δίκαιο της ευρωπαϊκής ένωσης αλλά και το δίκαιο της ΕΣΔΑ. Τρισυπόστατο.

Χρειάζεται μια διασυννοριακότητα για να εφαρμόζεται το ενωσιακό δίκαιο. Μεγάλη σημασία στις διαφορές πρωτογενούς δικαίου. Παράγωγο ενωσιακό δίκαιο αφορά και αμιγώς εθνικές διαφορές.

ΕΣΔΑ6. Σ20

Το δικονομικό μας δίκαιο έχει επηρεαστεί σημαντικά από το ενωσιακό.

Άρθρο 52 π.δ. 89- προσωρινή δικαστική προστασία- αναστολή εκτέλεσης!

(Διοικητικές πράξεις διακρίνονται σε θετικές και αρνητικές· θετική πράξη· παραβιάζει καφέ νόμο περί κόβιντ το κλείνω προσωρινά. αρνητική πράξη· απόρριψη). **Καταρχήν σε αρνητικές πράξεις δεν χωρεί αναστολή εκτέλεσης.**

Άρθρο 1 πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ! Δικαίωμα περιουσίας (αντιστοιχία Σ17)

Κρίσιμα για διοικητική δικονομία κατά το Σ·

- Σ20 παρ.1 δικαίωμα δικαστικής προστασίας- πλήρης, αποτελεσματική, έγκαιρη. Χωρίς αυτό δεν υπάρχει κανένα άλλο δικαίωμα. Είναι ένα οριζόντιο δικαίωμα.
- Το Σ ορίζει τα δικαστήρια.
- Επίσης κατοχυρώνει Σ95 την αίτηση ακυρώσεως. Συνταγματική κατοχύρωση δηλαδή της προσβολής πράξεων που θίγουν τον πολίτη. Ο πολίτης δεν μπορεί να προσβάλει νόμο. πώς προστατεύεται από αυτόν; Με τον έλεγχο συνταγματικότητας = παρεμπίπτων και διάχυτος. Έλεγχος της **ουσιαστικής** συνταγματικότητας- όχι interna corporis. Πρέπει να γεννηθεί διοικητική διαφορά για να «προσβληθεί» ο νόμος.

Έστω βγαίνει νόμος ότι για πτυχίο νομικής απαιτούνται 7 χρόνια φοίτησης και 80 περασμένα μαθήματα και αφορά και τους τωρινούς φοιτητές. Τι μπορώ να κάνω; Όταν κάνω αίτηση ορκωμοσίας στο 41^ο μάθημα και εκδοθεί αρνητική διοικητική πράξη επ' αυτού, θα προσβάλω την πράξη αυτή. Έτσι θα ενεργοποιήσω τον παρεμπίπτοντα έλεγχο.

(διαφορές εκπαιδευτικές ανήκουν με τον νόμο 702/87 στο διοικητικό εφετείο πλέον, όχι στο ΣτΕ)

Κρίνεται νόμος από δικαστήριο αντισυνταγματικός. Απλώς οφείλει να μην εφαρμόζει. Δεν τον αδρανοποιεί, δεν τον ακυρώνει. Απλά απέχει από την εφαρμογή του. Αφού δεν θα εφαρμόσει τον αντισυνταγματικό νόμο, το δικαστήριο τι κάνει; Υπάρχει ένα νομοθετικό κένο. Οφείλει να το καλύψει. Πιθανότερο είναι να εφαρμόσει το προηγούμενο καθεστώς. Μόνο το ΑΕΔ μπορεί να ακυρώσει αντισυνταγματικό νόμο αν υπάρχουν αντιφατικές αποφάσεις ανωτάτων δικαστηρίων (ΣτΕ – ΑΠ).

Σ100παρ.5- Όταν έχω **τμήμα ανωτάτου δικαστηρίου** που κρίνει νόμο αντισυνταγματικό δεν εκδίδει οριστική απόφαση, αλλά παραπέμπει στην ολομέλεια! Μοναδική εξαίρεση στο ότι ο έλεγχος είναι διάχυτος και κάθε τακτικό δικαστήριο κρίνει νόμο αντισυνταγματικό και εκδίδει οριστική απόφαση. Γιατί αυτή η διαφοροποίηση; Αντίφαση. Οι κανονιστικές πράξεις προσβάλλονται ευθέως. Άρα πρόκειται για ευθύ έλεγχο. Η αντίφαση αιτιολογείται μόνο πολιτικά, όταν εισήχθη από Βενιζέλο και Μητσοτάκη πρεσβύτερο για να «φιμωθεί» το Ε' τμήμα του ΣτΕ. Η διάταξη έχει ένα καλό, την επίλυση διαφορών μεταξύ τμημάτων.

- Ορίζει επίσης τις συνέπειες την έκδοσης μίας δικαστικής απόφασης. Αίτηση «ακυρώσεως». Ακυρωτικό αποτέλεσμα έναντι όλων. Άρα η διοίκηση δεν χρειάζεται να ανακαλέσει την ακυρωθείσα πράξη! σος. Η πράξη εξαφανίστηκε από το δικαστήριο. Ακυρωτικό αποτέλεσμα: εξαφάνιση άνευ ετέρου έναντι πάντων ακυρωθείσα πράξη. Η Διοίκηση οφείλει να συμμορφώνεται με τις δικαστικές αποφάσεις.

Κατ'εξαίρεση η διακριτική ευχέρεια ανάκλησης πράξεων τρέπεται σε δέσμια αρμοδιότητα όταν πρόκειται για όμοιες πράξεις (νομολογία) (θεσμός ομοίων πράξεων)!

17.03.2022

Προσοχή! (Πρόσθετη) Παρέμβαση στην ακυρωτική δίκη μόνο υπέρ της διατήρησης της διοικητικής πράξης, άρα μόνο υπέρ της διοικητικής αρχής (υπέρ του δημοσίου)!

Έστω πολιτική δίκη στην οποία προκύπτει ζήτημα αναφερόμενο σε δ.π. Σε ζήτημα έστω για διατάραξη νομής λόγω οικοδόμησης ακινήτου, εναγόμενος φέρει ως απόδειξη την οικοδομική άδεια. Οικοδομική άδεια=δ.π. Ο πολιτικός δικαστής μπορεί παρεμπιπτόντως να ελέγξει το τεκμήριο νομιμότητας!!! (μάλλον ΑΚ1). Προσοχή! Ο διοικητικός δικαστής δεν μπορεί να το ελέγξει παρεμπιπτόντως!!! Η δυνατότητα αυτή, ελέγχου παρεμπίπτοντος διοικητικών πράξεων σε πλαίσιο άλλης δικαιοδοσίας, είναι η εξαίρεση. Αυτό εφόσον η κρίση επ'αυτής της πράξης είναι αναγκαία για την επίλυση διαφοράς. Έστω ότι στον παρεμπίπτοντα αυτό έλεγχο διαπιστώνεται παράνομη διοικητική πράξη, σαφώς δεν έχει την εξουσία να ακυρώσει! Στην ουσία θα ληφθεί υπόψιν η παρανομία υπέρ του ενάγοντος, αλλά δεν μπορεί ο πολιτικός δικαστής να την ακυρώσει. Η διαπίστωση της παρανομίας που θα υπάρχει στην απόφαση του πολιτικού δικαστηρίου δεν δημιουργεί δεδικασμένο ως προς το διοικητικό ζήτημα! Τι μπορεί να κάνει ο ενάγων για να σταματήσει την οικοδόμηση; Ασφαλιστικά μέτρα ενώπιον πολιτικού δικαστηρίου, για κάθε μέρα που θα συνεχίζεται την

παράνομη πράξη θα οφείλεται αποζημίωση. Εξαναγκασμός έμμεσος για αποχή από την παράνομη πράξη. Επιπλέον άσκηση αγωγής κατά της εκδούσας αρχής λόγω της υφιστάμενης ζημίας.

(ακύρωση=εξαφάνιση από τον νομικό κόσμο,πολύτιμη εξουσία του διοικητικού δικαστή)

(ο ποινικός δικαστής έχει την ελευθερία να ελέγχει στην ουσία τα πάντα)

Η δυνατότητα να προσφύγω σε δικαστήρια εξαρτάται από την δ.π., από το αν έχω εκτελεστή διοικητική πράξη, να επάγεται δηλαδή εξωτερικές έννομες συνέπειες.

Εν αρχή είναι ο πολιτικός δικαστής. Το διοικητικό δίκαιο είναι ένα ειδικό δίκαιο. Γιατί για να είναι μία διαφορά διοικητική πρέπει να συντρέχουν συγκεκριμένες και ειδικές προϋποθέσεις. Κριτήριο οργανικό, λειτουργικό και ειδικού νομικού καθεστώτος. Σωρευτικά να συντρέχουν.

Μπορεί μία διοικητική διαφορά να είναι διοικητική και να πάει σε πολιτικά δικαστήρια και μία ιδιωτική διαφορά να πάει σε διοικητικά; Ναι! Προβλέπεται από το Σ για λόγους καλύτερης οργάνωσης της δικαιοσύνης. Το έχει εφαρμόσει ο δικαστής; Ναι, σε διάφορες περιπτώσεις. π.χ. στην αναγκαστική απαλλοτρίωση (διοικητική διαφορά που πηγαίνει σε πολιτικά δικαστήρια), π.χ. αυτοκινητιστικά ατυχήματα, έστω ασθενοφόρο δημοσίου νοσοκομείου ή έστω περιπολικό τραυματίζει κάποιον· συντρέχουν οργανικό και λειτουργικό κριτήριο, ειδικό νομικό καθεστώς αλλά ορθώς ο νομοθέτης τοποθετεί αυτές τις διαφορές σε πολιτικά δικαστήρια διότι θεωρεί πιο εξοικειωμένα αυτά σε αυτές τις διαφορές.

(Δημόσια σύμβαση: -Διοικητική σύμβαση -Ιδιωτική σύμβαση)

Αν δεν συντρέχει οργανικό κριτήριο- πάω πολιτικά δικαστήρια.

Συντρέχει οργανικό, λειτουργικό κριτήριο αλλά όχι ειδικό νομικό καθεστώς, πού πάω; Έστω ευαγγελισμός αγοράζει γάζες, έχει γίνει ο διαγωνισμός, και την Δευτέρα θα τις φέρει ο προμηθευτής. Δεν βγαίνει το ΣΚ χωρίς γάζες. Ο διευθυντής του νοσοκομείου πάει στο φαρμακείο της γειτονιάς και αγοράζει γάζες 1000 ευρώ. Εδώ εφαρμόζονται οι κανόνες του ΑΚ. Ορθώς επιτρέπεται συμβάσεις «ευτελείς» να μην ανήκουν στο ειδικό νομικό καθεστώς του διοικητικού δικαίου.

Άρα συνολικά, είναι εξαιρετικά σημαντικό να τοποθετώ τις διαφορές σε δικαστήρια, να κρίνω δηλαδή αν είναι διοικητικές ή ιδιωτικές διαφορές!

Στην συνέχεια, πρέπει να κρίνω τι είδους διοικητική διαφορά έχω! Προσοχή όχι αν είναι ακυρωτική ή ουσίας, ΑΛΛΑ αν έχω διαφορά από πράξη/παράλειψη ή διαφορά αξίωσης. Τα ένδικα βοηθήματα για πράξεις είναι η αίτηση ακυρώσεως και η προσφυγή ουσίας. Για την αξίωση αποζημιώσεως είναι η αγωγή. Η προσφυγή και η αγωγή είναι διαφορές ουσίας άρα μπορεί να οδηγήσει σε τροποποίηση. Η αίτηση ακυρώσεως είναι προφανώς διαφορά ακυρωτική.

31.03.2022

Δύο είναι οι βασικές κατηγορίες διοικητικών διαφορών· διαφορές που έχουν να κάνουν με μία πράξη/παράλειψη και αυτές που έχουν να κάνουν με μία αξίωση αποζημίωσης. Η αξίωση αποζημίωσης παίρνει σώμα με μία αγωγή αποζημίωσης τις περισσότερες φορές και το κατ'εξοχήν συνηθέστερο είναι η εξωσυμβατική ευθύνη του δημοσίου. Δεν ταυτίζονται. Μπορεί να προκύπτει η αξίωση από αδικαιολόγητο πλουτισμό. Η αγωγή αποζημίωσης είναι το δικονομικό κέλυφος.

Αίτηση ακυρώσεως και προσφυγή ουσίας· Εν αρχή είναι η αίτηση ακύρωσης. Και αυτό δικαιολογείται ιστορικά. Ο ακυρωτικός δικαστής δεν κάνει ουσιαστική εκτίμηση του πραγματικού! Εξετάζει απλώς αν εφαρμόζεται σωστά ο κανόνας δικαίου. Ο δικαστής της ουσίας αντιθέτως μπορεί να εισέρχεται σε εξέταση της ουσιαστικής νομιμότητας. Όσο πιο ευρεία είναι η διακριτική ευχέρεια τόσο πιο οριακός είναι ο έλεγχος του ακυρωτικού δικαστή. Οι γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου οριοθετούν αυτόν τον έλεγχο νομιμότητας. Ο δικαστής της ουσίας δεν ελέγχει απλά την νομιμότητα, δίνει λύση. Έστω δυσανάλογο πρόστιμο, ο ακυρωτικός δικαστής θα το ακυρώσει και θα το στείλει πίσω στην διοίκηση. Στην ίδια περίπτωση ο δικαστής της ουσίας θα έρθει και θα ασκήσει την εκτίμηση, θα εφαρμόσει τον νόμο, θα κρίνει το προσήκον μέτρο (πρόστιμο). Θυμίζουμε δίπολο· ο ακυρωτικός δικαστής μπορεί να απορρίψει ή να ακυρώσει (έστω μερικώς)· ο δικαστής της ουσίας μπορεί να τροποποιήσει.

Παραδεκτό· (1. Δικαιοδοσία), 2. Φύση πράξης, 3. Έννομο συμφέρον , 4. Προθεσμία, (5. Ενδικοφανής προσφυγή). Σπηλιωτόπουλος: Σελίδα 84, τόμος II

Αναλύοντας· 1. Στην δικαιοδοσία δεν παραπέμπεται από διοικητικό σε αστικό, αλλά έχω έξι μήνες να ασκήσω παραδεκτός σε πολιτικά δικαστήρια. Από διοικητικό εφετείο μπορεί να παραπεμφθεί σε διοικητικό ουσίας. Το ακυρωτικό κατ'εξάιρεση μπορεί να κρατήσει και να δικάσει ως ανώτερο. Τα σημαντικά από 2 και κάτω.

2. πρέπει να έχω **εκτελεστή** διοικητική πράξη! Η σύμφωνη γνώμη υπό προϋποθέσεις θεωρείται εκτελεστή πράξη η οποία προσβάλλεται- η αρνητική σύμφωνη εφόσον δεν ενσωματώνεται στην εκτελεστή δ.π.

3. Άμεσο/ έμμεσο έννομο συμφέρον. Υποκειμενικός λόγος. Σχετίζεται με το ποια σχέση έχω ως αιτών με την πράξη. Πρέπει να αποδείξω μια **βλάβη**. Υποθετικό; Κατ'αρχήν όχι. Αφορά στην **χρησιμότητα** της ακύρωσης της προσβαλλόμενης πράξης/παράλειψης για τον αιτούντα. Χρειαζόμαστε μία ηθική ή υλική βλάβη που να βασίζεται σε μία ειδική έννομη σχέση με την προσβαλλόμενη πράξη, ακόμα κι αν η πράξη δεν απευθύνεται ευθέως σε αυτόν. Αφορά σε κάθε νομική ή πραγματική κατάσταση που αναγνωρίζεται από το δίκαιο. πώς κρίνεται το έννομο συμφέρον ενός νομικού προσώπου; Από το καταστατικό. Αυτή είναι η ψυχή του ν.π. και με βάση αυτό κρίνεται αν υπάρχει έννομο συμφέρον (βάσει του σκοπού). Έννομο συμφέρον γενικά ΚΑΙ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΛΟΓΟ ΑΚΥΡΩΣΗΣ. Πρέπει να υπάρχει σωρευτικά κατά την έκδοση της δ.π., κατά την άσκηση της αίτηση ακυρώσεως και κατά την τελευταία συζήτηση. Πρέπει να είναι προσωπικό (αποκλεισμός actio popularis), άμεσο και ενεστός.

4. Προθεσμία. Από δημοσίευση/κοινοποίηση/γνώση. (διαφορετική από παραγραφή). Στην Ελλάδα έχουμε μοντέλο μικρής προθεσμίας. Κατά βάση 60 μέρες (30 στις φορολογικές). Πώς λειαιίνεται αυτό; Πώς δηλαδή έρχεται ισορροπία δεδομένου του λίγου χρόνου που έχουν οι διοικούμενοι; Η προθεσμία διακόπτεται (π.χ. δικαστικές διακοπές) ή αναστέλλεται. Ο χρόνος δηλαδή μπορεί να ξεχειλωθεί. Επίσης, δεν χρειάζεται να ειπωθούν όλα με το εισαγωγικό δικόγραφο, αλλά έχω το μέσο των προσθέτων λόγων που ακούονται 15 μέρες προ της δικασίμου. Άρα στο εισαγωγικό δικόγραφο μπορείς να έχεις απλά έναν παραδεκτό λόγο ακύρωσης και να εισάγεις τους βάσιμους με προσθέτους λόγους, για να είσαι μέσα στις προθεσμίες και να κερδίζεις χρόνο.

5. Τουλάχιστον ισάξια προστασία με την ενδικοφανή προσφυγή. Η αίτηση ακύρωσης ή η προσφυγή ουσίας είναι *ultimum refugium*, το πιο αποτελεσματικό μεν αλλά το τελευταίο μέσο προστασίας. Προβλέπεται κατ'έξοχήν στις φορολογικές διαφορές. Όπου προβλέπεται είναι και προϋπόθεση παραδεκτού.

Βάσιμο: 1. Αρμοδιότητα, 2. Παράβαση ουσιώδους τύπου, 3. Παράβαση κατ'ουσίαν διάταξης νόμου, 4. Κατάχρηση εξουσίας. 1-2=τυπική νομιμότητα!, 3-4=ουσιαστική νομιμότητα!

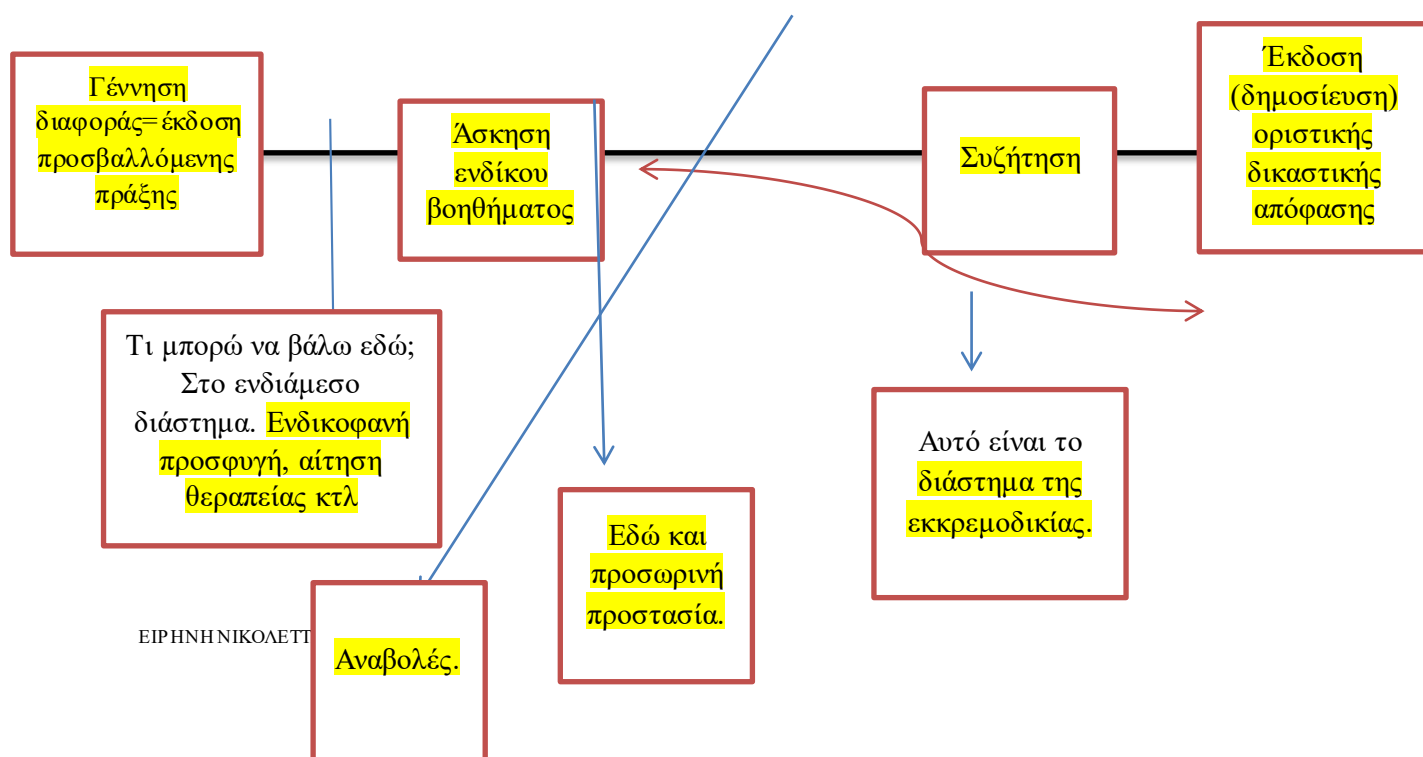
Αναλύοντας: 1. Ραχοκοκαλιά της αρχής της νομιμότητας. Έχει το δ.ο. αρμοδιότητα να εκδώσει αυτήν την πράξη; Εντός ή εκτός εξουσιοδότησης;

2. Γνώμη που δεν ζητήθηκε ποτέ, ζητήματα σύνθεσης συλλογικών οργάνων, τήρηση δικαιωμάτων άμυνας, π.χ. προηγούμενη ακρόαση, πρόσβαση στον φάκελο. Ουσιαστική αλλά και τυπική διαδικαστική παρανομία τα τελευταία.

3. Ουσιαστική νομιμότητα επιτέλους. 99,99% των περιπτώσεων.

4. Αφορά μόνο διακριτική ευχέρεια σε ατομική πράξη. 0,01%

Διάγραμμα Διοικητικής Δίκης

(Κυβερνητική πράξη περί διορισμού ανωτάτων δικαστών. Με βάση το Σ, δεν ελέγχεται δικαστικά. Το ΣτΕ είπε ότι ελέγχεται η εφαρμογή του νόμου, οι προϋποθέσεις του προσώπου, αλλά όχι η συγκεκριμένη επιλογή του συγκεκριμένου προσώπου.) Αυτό που συχνά συμβαίνει είναι ότι ξεχειλώνεται το παραδεκτό για να μην φτάσουμε στο βάσιμο. π.χ. υπόθεση καναλιών.

Η διοικητική δίκη είναι οπισθοβαρής. Ξεκινάνε όλα με βάση την συζήτηση, Δηλαδή π.χ. 15 μέρες πριν οι πρόσθετοι λόγοι. Μετρώ από την συζήτηση προς τα πίσω.

Επιπλέον παρατηρήσεις αντιστοίχως αριθμητικά·

Ως προς το παραδεκτό:

2. Προϋποθέσεις του υποστατού (sine qua non στοιχεία που αν ελλείπουν δεν υπάρχει καν η πράξη): (1) Δημοσίευση, (2) υπογραφή, (3) χρονολογία. Αν αρχίσει να εφαρμόζεται μια ανυπόστατη πράξη έχεις την δυνατότητα να την προσβάλλεις στα δικαστήρια.

Έχουμε μια κανονιστική αδημοσίευτη. Το δικαστήριο την ελέγχει ακόμα και αν δεν έχει δημοσιευτεί η πράξη γιατί παράγει αποτελέσματα.

Οι κανονιστικές πράξεις προσβάλλονται γιατί θεωρούνται διοικητικές πράξεις. Όχι οι πνπ, οι νόμοι ή άλλες κυβερνητικές πράξεις.

Επιλογή προέδρων ανωτάτων δικαστηρίων: Το ΣτΕ είπε (90 π.6 Σ) ότι η πράξη του υπουργικού συμβουλίου συνιστά απαράδεκτο λόγο ακυρότητας που αφορά την δικαστική κρίση της επιλογής. Ελέγχει το ΣτΕ αν ο Πρόεδρος ελέγχει τα προσόντα του νέου Προέδρου, αν το Σύνταγμα δεν παραβιάστηκε αλλά δεν κρίνει γιατί επελέγη αυτό κι όχι άλλο πρόσωπο.

Η δική μας έννομη τάξη είναι τυπολατρική. Δεν δίνουμε σημασία στο 3 και 4 του βασίμου αλλά στο παραδεκτό και στο 1 και 2 του βασίμου.

4. Διακρίνεται από την παραγραφή και αλλάζει τελείως τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε την διοικητική διαφορά.

05.05.2022, Δελλής- Παπασπύρου

Κρατικοποίηση-αποκρατικοποίηση-ιδιωτικοποίηση-απελευθέρωση

Service publique- γαλλική έννοια για τον ρόλο του κράτους προς υπηρετήση των πολιτών.

Δαγτόγλου- η διοίκηση μπορεί να είναι περιοριστική, παροχική και συναλλακτική.

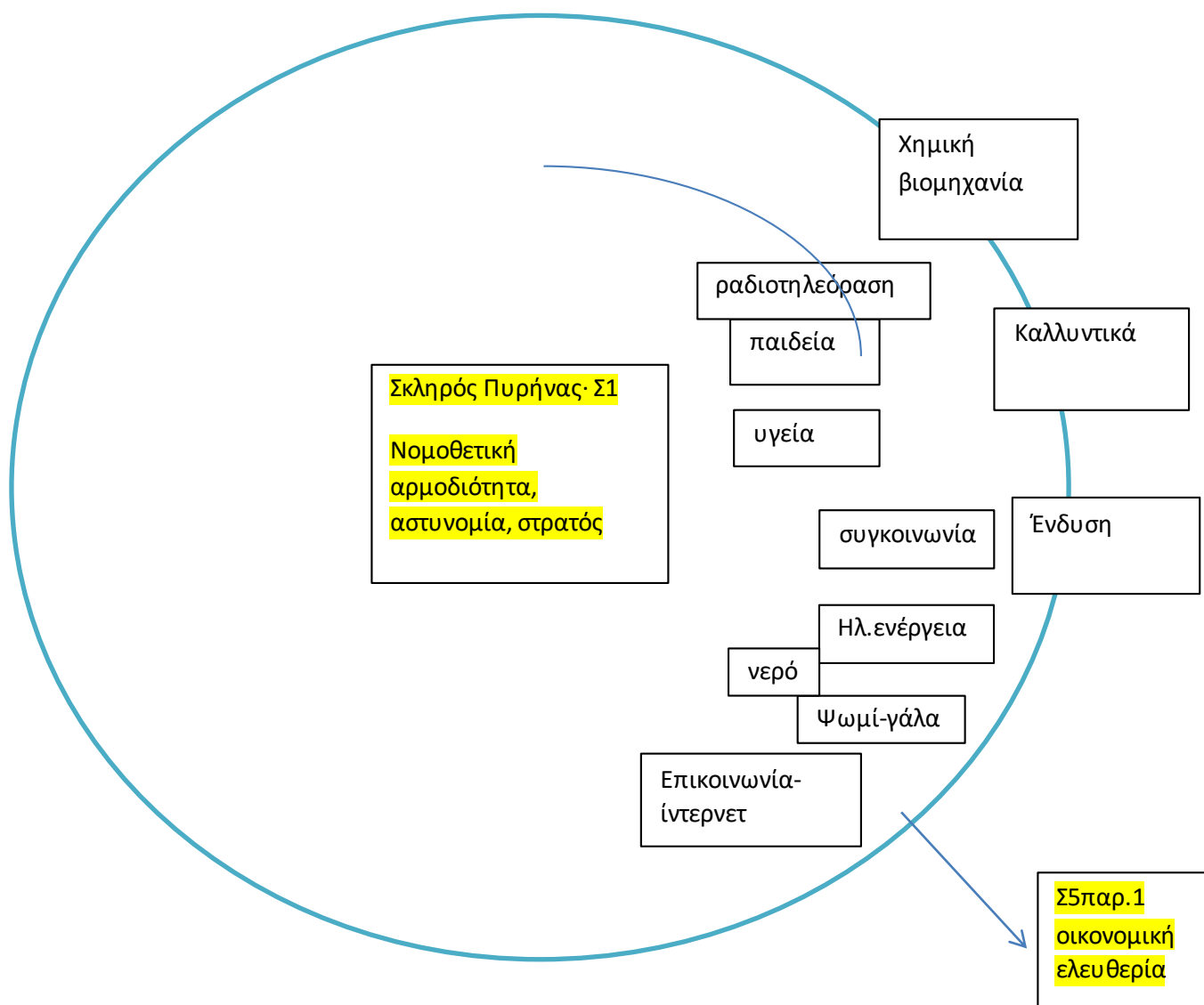
Ποιός και πώς; Το κράτος ενεργεί; Με άσκηση εξουσίας;

Στο παρακάτω σχήμα τις περισσότερες αμφιβολίες δημιουργεί ο δεύτερος νοητός ομόκεντρος κύκλος. Πυρήνας Σ1. Κυκλικός δίσκος- Σ5παρ1. Και σε όλο το υπόλοιπο «ανοιχτό οικονομικό σύνταγμα». Έρχεται η ΕΕ και λέει ότι όπου μπορεί η ιδιωτική αγορά μπορεί να ενεργεί προς συμφέρον ικανοποιητικά την αφήνεις να λειτουργεί υπό την εποπτεία του κράτους και πάντα προς το γενικό συμφέρον. Μία κοινωνικά ευαίσθητη ελεύθερη αγορά.

Το Σ μας φοβάται την αγορά. Δεν μιλά για ανταγωνισμό. Η ΕΕ μιλά για ελεύθερη αγορά και ανταγωνισμό και για απαγόρευση κρατικών ενισχύσεων. **ΣΛΕΕ106**. Θα βγάλεις μία κατηγορία που θες κράτος να περιορίσει- να βγάλεις από την αγορά; Μόνο εφόσον είναι αναγκαίο γαι την προστασία του συνόλου. Σ- αφοραφοβική προσέγγιση. ΕΕ-αγορακεντρική προσέγγιση. Τα λιμάνια είναι κοινόχρηστος χώρος και ανήκει εκ του Σ στο κράτος. Παραδοσιακά όμως η διαχείριση λιμένων ανήκει σε ΝΠΔΔ, αλλά πλέον κατά παραχώρηση γίνεται και με ΝΠΔ με δημόσια σύμβαση.

Ex libertatem / Ex concessionis (imperium)

Δραστηριότητα κράτους- τρείς ομόκεντροι κύκλοι

Παροχική διοίκηση. Παροχή-προσβασιμότητα στην υπηρεσία-ποιότητα-συνέχεια. Μεταφορά από γαλλικό διοικητικό. Αν η δραστηριότητα μπορεί να παρασχεθεί από την ελεύθερη αγορά δεν δικαιολογείται να είναι ex concessionis.

Έννοιες:

Απελευθέρωση(liberalisation):Επέμβαση της έννομης τάξης έτσι ώστε καταργώντας δικαιώματα που έχουν δοθεί σε παρόχους κοινωφελούς λειτουργίας, να εισαχθεί σε συνθήκες ανταγωνισμού και ελεύθερης αγοράς. Δεν συνεπάγεται απαραίτητα την ιδιωτικοποίηση.

Ιδιωτικοποίηση (η πιο έντονη μορφή απελευθέρωσης): πλήρης και ουσιαστική ιδιωτικοποίηση είναι η πώληση έτσι ώστε παύει ο έλεγχος του Δημοσίου (πώληση μετοχών), π.χ. ΟΤΕ. Τυπική ιδιωτικοποίηση – κάνω την επιχείρηση ΑΕ , κουστούμι ΙΔ, π.χ. ΕΛΤΑ.

Απορρύθμιση (ιδεολόγημα) -Δεν την συγχέω με απελευθέρωση- παύση ρύθμισης, απεμπόληση ρυθμιστικού- παρεμβατικού ρόλου. Αφήνει το κράτος την αγορά να αποφασίσει ποιος θα επιβιώσει. Σε επίπεδο ευρωπαϊκό δεν νοείται απορρύθμιση.

Το κράτος δεν μπορεί να απεμπολήσει τον αναφαίρετο εγγυητικό του ρόλο.

10.05.2022

Βασικό χαρακτηριστικό του πυρήνα είναι η **χρήση δημόσιας εξουσίας**, δευτερευόντως είναι η **αποκλειστικότητα**, το **μονοπώλιο**. Το βασικό όμως είναι η δημόσια εξουσία, γιατί δεν νοείται νομοθεσία, δικαιοσύνη κτλ άνευ εξουσίας (καταναγκασμός).

Στον δεύτερο κύκλο το κράτος εγγυάται κάποια αγαθά, τα οποία θεωρούνται σημαντικά ώστε να βαφτίζονται –κοινωνικά- δικαιώματα, ή τόσο σημαντικά ώστε να προϋποθέτουν την απόλαυση των υπολοίπων δικαιωμάτων π.χ. της αξιοπρεπούς διαβίωσης. Παροχική διοίκηση. Υπάρχει άλλος τρόπος να εγγυηθεί το κράτος αυτά χωρίς να είναι πάροχος; One way or another, πρέπει αν βάλω το χέρι στην τσέπη. Δηλαδή είτε το κράτος φτιάχνει την δημόσια δομή είτε «χρηματοδοτεί» τους ιδιώτες για να παρέχουν. Το κράτος είναι εγγυήτης άρα με τον έναν ή τον άλλο τρόπο είναι πάροχος.

Μεταξύ δευτέρου κύκλου και πυρήνα το κομμάτι είναι το αγοραφοβικό. Παραδοσιακή - γαλλικής κοπής- οργάνωση του κράτους. (service publique).

ΕΕ- Η αγορά μπορεί να λειτουργεί όσο δεν παρεμποδίζει την ικανοποίηση δραστηριοτήτων του δημοσίου συμφέροντος. Όπου το παιχνίδι της αγοράς μπορεί να διασφαλίσει το δημόσιο συμφέρον τότε θα εφαρμοστεί το δίκαιο του ανταγωνισμού. Αγορακεντρική οργάνωση κράτους.

Με αυτό το μοντέλο το κράτος εξακολουθεί να είναι εγγυητής, δεν είναι απαραίτητα άμεσος πάροχος, μπορεί όμως και να είναι. Το βασικό είναι ότι εξακολουθεί να είναι ρυθμιστής.

Σήμερα τα δύο μοντέλα συγκρούονται κι όμως συνυπάρχουν.

Κρίσιμο- απελευθέρωση· ΟΤΕ, ΟΑΣΑ, ΔΕΗ. Τέλος στο μοντέλο του μονοπωλίου. Διαχείριση κράτους αλλά άνευ μονοπωλίου. Στην απελευθέρωση, στο αγορακεντρικό σύστημα, ο ρυθμιστικός ρόλος του κράτους αυξάνεται. Ποιοτική ρύθμιση+οικονομική ρύθμιση. Διογκώνεται ο ρυθμιστικός, συρρικνούνται ο ευθέως παροχικός.

Δημόσια υπηρεσία είναι αυτό που θεωρεί το κράτος δια των καταστατικών του οργάνων ότι είναι δημόσια υπηρεσία (ταυτολογία). Τό ότι ρυθμίζεται κάτι δεν το καθιστά δημόσια υπηρεσία. Η βασική διαφορά είναι ότι θέτοντας δρακόντειες προδιαγραφές παροχής η αγορά αδυνατεί να αντεπεξέλθει, άρα με έναν τρόπο το κράτος παρεμβαίνει με χρηματοδότηση. Σταυροειδής επιδότηση- 1,5 ευρώ για όλους- η Αθήνα καλύπτει ταχυδρομείο για άγονες γραμμές. Όσα αγαθά μπορεί να εξασφαλίσει η αγορά χωρίς την παρέμβαση του κράτους δεν είναι δημόσια υπηρεσία.

Μπορεί να εμβολιαστεί ο σκληρός πυρήνας του κράτους με ιδιώτες; Δεν είναι αδιανόητο. Μπορούν να εισαχθούν ως αρωγοί, ως βοηθοί εκπλήρωσης. Βλ. απόφαση για security στο Ελ. Βενιζέλος (βλ.σημειώσεις Παρασκευής-06.05.2022).

Τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο των δημοσίων και δημοτικών υπηρεσιών φθίνει. Απαγόρευση να έχει ένας δήμος πάνω από μια επιχείρηση κοινής ωφέλειας.

Κλασσικό σύστημα οργάνωσης του κράτους (περιγραφή στο Σ)- Βουλή-Κυβέρνηση-Κεντρική Διοίκηση- Αποκεντρωμένη Διοίκηση- Τοπική αυτοδιοίκηση. Μετά;

Ανεξάρτητες αρχές= ρήγμα στην κλασσική οργάνωση (ήρθαν από ΕΕ). Οι ανεξάρτητες αρχές σπάνε τον ομφάλιο λώρο της πολιτικής ευθύνης. Γιατί δίνονται αρμοδιότητες σε πρόσωπα που **δεν έχουν πολιτική ευθύνη**.

Γιατί υπάρχει αυτό το ρήγμα; Ως συνέπεια των καιρών. Υπάρχουν δύο ειδών ανεξάρτητες αρχές· οι εγγυητικές (οι συνταγματικές) ΑΣΕΠ , Συνήγορος Πολίτη κτλ. Είναι εκτός του πολιτικού παιχνιδιού και έχουν ειδικότερες γνώσεις. Δεν είναι φερέφωνα του εκάστοτε υπουργού. Υπάρχουν και οι ρυθμιστικές- (από την ΕΕ) – Επιτροπή τηλεπικοινωνιών, επιτροπή σιδηροδρόμων κτλ- στο στάδιο της απελευθέρωσης (δημόσιο αλλά όχι μονοπώλιο και εισαγωγή αναταγωνιστών) υπήρχε σύγκρουση συμφερόντων του δημοσίου (ήταν και βασικός ιδιοκτήτης και ρυθμιστής). Οπότε ήρθαν οι ρυθμιστικές αρχές.

17.05.2022

Οργάνωση κράτους- ζητήματα αποκέντρωσης και αυτοδιοίκησης

το κράτος είναι ένα άθροισμα οργανωτικών δομών. Είναι ένα πλάσμα δικαίου ν.π. με κυριαρχία, εξουσία κτλ.

Εκτελεστική εξουσία- χωρίζεται σε παραδοσιακά κυβερνητική λειτουργία και διοικητική. Κεντρική διοίκηση.

Κυβερνητική- Υπουργικό Συμβούλιο+Πρωθυπουργός. Έχουν την πολιτική ευθύνη έναντι της Βουλής. Κάτω από κάθε υπουργό, υπάρχει ένα υπουργείο στο οποίο την κεφαλή βρίσκεται ο υπουργός. Πρόκειται για την **κατά κλάδον οργάνωση της διοίκησης**. Τα υπουργεία δεν

ορίζονται από το Σ, αναφέρει κάποια αλλά δεν τα καθορίζει. Είναι μία πολιτική απόφαση προφανώς. Από την στιγμή που δεν προβλέπεται στο Σ, καταλήγουμε στον νόμο, ο οποίος μπορεί να προβλέπει έκδοση π.δ. Πράγματι είναι μία κανονιστική πράξη. Αφού μιλάμε για αρμοδιότητες θα πρέπει να υπάρχει κανόνας δικαίου, άρα νόμος, τεκμήριο νομοθετικής αρμοδιότητας της Βουλής (αυτό είναι το σκεπτικό).

Μέσα στα τμήματα, μέσα στα υπουργεία υπάρχει κλασσική **δομή ιεραρχίας**, άρα και **ιεραρχικός έλεγχος**. Άρα υπάρχει βαθύτερος έλεγχος (από ό,τι στην διοικητική εποπτεία), αφού περιλαμβάνεται και έλεγχος νομιμότητας και έλεγχος σκοπιμότητας. Απόφαση του υφισταμένου μπορεί να είναι νόμιμη και να ανατραπεί από τον προϊστάμενο επειδή αυτός υπεισέρχεται σε κρίση ουσίας. (αυτά είναι ζητήματα μηχανικής).

Σε κλαδική πυραμίδα, έχουμε υπουργείο με κορυφή τον υπουργό, από κάτω ΓΓ και μετά γενικοί διευθυντές.

Οι γενικοί γραμματείς είναι μετακλητοί υπάλληλοι, είναι άμεσα συνητημένοι με την πολιτική ηγεσία και μπορούν να παυθούν ανά πάσα στιγμή. Αντίστοιχα είναι το γραφείο των υπουργών.

Στην Ελλάδα παραδοσιακά γινόντουσαν όλα από τον υπουργό, ή από την ουρά του. Μοντέλο αντίθετο με την ανεξαρτησία των δημοσίων υπαλλήλων από την εκάστοτε πολιτική ηγεσία.

Επιτελικό κράτος· αυτό που προέβλεψε ο νόμος του επιτελικού κράτους ήταν ότι δεν διορίζεται ο ΓΔ και δεν παύεται αλλά είναι με θητεία. ΓΓ μπορεί να είναι ακόμα μετακλητοί. Οι γραμματείς ορίζονται από το υπουργικό συμβούλιο. Τι πετυχαίνει έτσι; Μπορεί το ΥΣ, ο πρωθυπουργός να γνωρίζει τι γίνεται μέσα σε κάθε υπουργείο.

Υπενθυμίζεται ότι κλαδική αναρμοδιότητα συνεπάγεται ανυπόστατη πράξη! πρόδηλο ελάττωμα. Κρίνεται προφανώς από δικαστήρια. Μία ανυπόστατη πράξη δεν παράγει τεκμήριο νομιμότητας.

Εδαφική αρμοδιότητα των υπουργείων καταρχήν όλη η επικράτεια. Η λύση στον υδροκεφαλισμό των υπουργείων της Αθήνας είναι η αποκέντρωση (και όχι στην αυτοδιοίκηση!!) Ελληνικό δημόσιο, στην ίδια νομική προσωπικότητα!!!

Σ101- αποκεντρωτικό σύστημα·

Όπου μπορούν να σταλθούν αρμοδιότητες τοπικά, αποστέλλονται ως μακρύ χέρι του δημοσίου. Ως την ίδια νομική προσωπικότητα. Καμία αποκεντρωμένη διοίκηση δεν έχει νομική προσωπικότητα! (mini υπουργεία σε τοπικό επίπεδο). Προσοχή στον όρο αποκεντρωμένη διοίκηση και όχι περιφέρεια (σύγχυση). Οι υπάλληλοι ασκούν αρμοδιότητες χάριν του ελληνικού δημοσίου τοπικά.

Οι αποκεντρωμένες διοικήσεις της Ελλάδας είναι επτά και είναι κι αυτά μικρές πυραμίδες. Στην κορυφή της πυραμίδας αυτή είναι ο Γενικός Γραμματέας αποκεντρωμένης διοίκησης (ή συντονιστής). Παλιές νομαρχίες (52) και νομάρχης. Ο νομάρχης ήταν μετακλητός δημόσιος υπάλληλος τον οποίο επέλεγε ο υπουργός εσωτερικών. Το επιτελικό κράτος είπε να κάνουμε

την διαδικασία επιλογής διαφανή και αξιοκρατική. Μέχρι να γίνει αυτό εκτελούν χρέη επικεφαλής της αποκεντρωμένης διοίκησης οι αρχαιότεροι γενικοί διευθυντές. Προβληματικό γιατί ΓΔ προηγούμενων κυβερνήσεων ασκούν στην ουσία αντιπολίτευση στα υπουργεία και την κυβέρνηση.

Οι αποφάσεις της αποκεντρωμένης διοίκησης προσβάλλονται με ειδική διοικητική προσφυγή στον αρμόδιο υπουργό.

Σ102- τοπική αυτοδιοίκηση·

Ό,τι είναι τοπική υπόθεση αποφασίζεται σε τοπικό επίπεδο ως τρόπος έκφρασης της λαϊκής βούλησης των κατοίκων της περιοχής και όχι ως μακρά χειρ του δημοσίου.

Έχουν αυτονομία οι ΟΤΑ; Όχι. γιατί αυτό θα σήμαινε παραγωγή κανόνων δικαίου. Αυτό ανήκει στην Βουλή. Μπορεί να αναθέσει σε ΟΤΑ η Βουλή έκδοση ΚΠ; Φυσικά, **Σ43.** Θα ήταν αντισυνταγματικό να μην είχαν κανονιστική αρμοδιότητα για την ρύθμιση των τοπικών υποθέσεων.

Οι ΟΤΑ έχουν **διακριτή νομική προσωπικότητα από το κράτος.** Και δεν αποκλείεται να συγκρούονται. Άρα θα μπορούσε να υπάρξει **ενδοστρεφής δίκης** (το οποίο δεν μπορεί να συμβεί στην αποκεντρωμένη διοίκηση).

ΟΤΑ χειρίζονται **τοπικές υποθέσεις.** Ποιες είναι αυτές; Οι τοπικές αρμοδιότητες είναι **αόριστη νομική έννοια.** Παραδείγματα: βρεφονηπιακοί σταθμοί, ονοματοδοσία δρόμων, καθαριότητα κτλ.

Σ102παρ.1 τελευταίο εδάφιο- με νόμο μπορούν οι ΟΤΑ να ασκούν αρμοδιότητες του κράτους, άρα να τους ανατίθενται υποθέσεις μη τοπικού χαρακτήρα.

ΟΤΑ- Α' βαθμού=Δήμοι, Β' βαθμού=Περιφέρειες (13)

Εκλογές –Δήμο-ψηφίζουμε Δήμαρχο και Δημοτικούς Συμβούλους. Περιφέρεια-Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας και Περιφερειακούς Συμβούλους. Αντιστοίχως δημοτικό συμβούλιο και περιφερειακό. Διοικητική εποπτεία –αρχή νομιμότητας.

Τα ανωτέρω ήταν η κατά τόπον οργάνωση του κράτους.

Καθ' ύλην αποκέντρωση· Πανεπιστήμια- ΝΠΔΔ ξεχωριστό. ΕΦΚΑ-ΝΠΔΔ. ΔΣΑ-ΝΠΔΔ.

ΣτΕ 2037/2021- Παραπεμπτική στην Ολ.

Αίτηση ακύρωσης φ.π. κατά του Δήμου Νάξου και μικρών κυκλάδων. Ν.3852/2010 Καλλικράτης συνένωση Δήμων και κοινοτήτων. Ν.40555/2018 Καλλισθένης έφτιαξε ένα σύστημα φέρνοντας την απλή αναλογική κρατώντας μοντέλο δύο γύρων σχετικής πλειοψηφίας. Εκλεγμένος δήμαρχος με ισχνή πελιοψηφία στο δημοτικό συμβούλιο και πολλές αρμοδιότητες να ασκηθούν μέσα από το δημοτικό συμβούλιο. Πρόβλημα. Ο δήμαρχος ορίζει και αντιδημάρχους σε νησιωτικές περιοχές και δεν είχε μεγάλη δεξαμενή συμβούλων. Εν πάση περιπτώσει μπλόκαρε η καλλισθενική ρύθμιση. Ήρθε ένας νόμος το

2019 προσπαθώντας να λύσει το πρόβλημα λέει ότι μπορεί να ορίσει όποιον θέλει ως αντιδήμαρχο. Και προσβλήθηκε. Το ΣτΕ είπε ότι υπάρχει επέμβαση στην εκπεφρασμένη βούληση του λαού, νοθεύεται με εκ των υστέρων παρέμβαση. Παραβιάζονται Σ5 , λαϊκή κυριαρχία Σ1, Σ4παρ.1, Σ51, Σ102. Το πρόβλημα δεν ήταν σε αυτήν καθε αυτήν την ρύθμιση, αλλά στο χρονικό σημείο αυτής.

20.05.2022

Ανεξάρτητες αρχές:

οι περισσότερες ανεξάρτητες αρχές **δεν** έχουν νομική προσωπικότητα. Είναι κομμάτι του κράτους αλλά εκτός του πυραμιδικού πλέγματος. Ο νόμος «μπαλατζάρει» ως προς την νομική προσωπικότητά τους. Δεν έχουν ωστόσο έχουν δικονομική αυτοτέλεια. Μπορούν να εμφανιστούν και να εκπροσωπήσουν τον εαυτό τους.

Οι ανεξάρτητες αρχές προφανώς δεν υπόκεινται σε διοικητική εποπτεία αλλά έχουν έναν ελάχιστο έλεγχο/λογοδοσία ότι όντως λειτουργούν. Επιδημικότητα εποπτεία.

Γιατί δεν έχουν νομική προσωπικότητα; Το να είχαν νομική προσωπικότητα θα είχε μεγάλη σημασία ως προς το ζήτημα της ευθύνης.

π.χ. Η νομική σχολή προσβάλλει δικαιώματά μου. Κατά ποίου θα στραφώ; Κατά του ΝΠΔΔ του ΕΚΠΑ.

Όταν η ανεξάρτητη αρχή παρανομήσει η ευθύνη είναι του ελληνικού δημοσίου, γιατί αυτή δρα για λογαριασμό αυτού. Αν είχε νομική προσωπικότητα θα έπρεπε να πάμε στον θεσμό του εμπορικού δικαίου της άρχης της άρσης ης νομικής προσωπικότητας.

Προστασία Περιβάλλοντος:

Πλέον το περιβάλλον είναι και δικαίωμα. Είμαστε το πρώτο Σ που έβαλε άρθρο για την προστασία του περιβάλλοντος το 1975. Γεννιέται το δίκαιο της προστασίας περιβάλλοντος το 1972.

Σ24- το έχουμε βαφτίσει κοινωνικό δικαίωμα. Το άρθρο ανάγει σε συνταγματικό επίπεδο την προστασία του περιβάλλοντος, ως πτυχή του γενικού συμφέροντος.

Το δίκαιο του περιβάλλοντος είναι μία κρατική παρέμβαση η οποία δεν είναι οικονομική. Στους Αμερικάνους λεγόμενες regulations, όπου διακρίνονται σε economic regulations και social regulations. Το περιβάλλον ανήκει στην δεύτερη κατηγορία. Ένας κρατικός παρεμβατισμός ο σκοπός του οποίου δεν είναι οικονομικός.

Το Σ24 μπήκε παράλληλα με άλλες γενικές προβληματικές του δημοσίου δικαίου. Για παράδειγμα ποιος είναι ο ρόλος του δικαστή, πώς επιτυγχάνονται οι σχέσεις με την ΕΕ, οι δυσλειτουργίες του συστήματος και τα προβλήματα του πελατειακού κράτους, ο ολιστικός χαρακτήρας της δημόσιας παρέμβασης. Όλα αυτά αναδεικνύονται στο δίκαιο του περιβάλλοντος. Συνολική θεώρηση του διακυβεύματος της δημόσιας παρέμβασης.

Το δίκαιο του περιβάλλοντος συναρτάται με το πολεοδομικό δίκαιο και με το ευρύτερο κομμάτι του χωροταξικού δικαίου. Η χωροταξία είναι επιτελική δημόσια παρέμβαση. Την χωροταξία την αφορά κατεξοχήν η ανάπτυξη, ενδιαφέρεται για την τοποθεσία βιομηχανιών, του τουρισμού κτλ. Αν δεν ήταν στο Σ24 θα έπρεπε να ήταν στο 106. Η τοποθέτηση στο 24 δείχνει μία οικολογική ευαισθησία.

Εν στενή εννοία περιβαλλοντικό. Δεν πρόκειται απλά για μία σειρά από απαγορεύσεις. Οποιαδήποτε δραστηριότητα η οποία ενδέχεται να επηρεάσει το περιβάλλον αδειοδοτείται (καθεστώς προηγούμενης άδειας). Πώς εξετάζεται το αν θα δοθεί άδεια; Με τεχνική μελέτη-εξέταση των επιπτώσεων. Νομοθεσία που εξέλιξε πολύ τον τρόπο σκέψης του ΣτΕ. Ανέπτυξαν σκέψη ως προς την στάθμιση κόστους (εν προκειμένω περιβαλλοντικού) και οφέλους.

Το 1977 ένας εφοπλιστής θέλει να φτιάξει μία γέφυρα στην Πύλο, κάπως φτάνει η απόφαση στο ΣτΕ. Το Σ24 βάσει νομολογίας του ΣτΕ καθιστά το περιβάλλον **αυτοτελώς προστατευόμενο αγαθό** και απορρέει **συνταγματικό καθήκον** κάθε συνιστώσας της ελληνικής πολιτείας **να προστατεύει** το περιβάλλον κυρίως με προληπτικά μέτρα. Ακόμα κι αν δεν υπάρχει νομοθεσία (δεν υπήρχε πράγματι τότε) **η υποχρέωση απορρέει ευθέως από το Σ.** Τι θα πρέπει να κάνει η διοίκηση και τι θα ελέγχει ο δικαστής; Στάθμιση. Διαμορφώνει την **έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης κάνοντας στάθμιση των τριών, δηλαδή οικονομική ανάπτυξη, κοινωνική ανάπτυξη και τρίτον περιβαλλοντική ανάπτυξη – Σ106-Σ22-Σ24.** Χρειάζεται χωροταξικός σχεδιασμός συνεπώς. Δεν υπήρχε τότε χωροταξικός σχεδιασμός και είπε το ΣτΕ ότι δεν γίνεται να σταματήσει η ανάπτυξη λόγω της ελλείψεως αυτής, στο μεταβατικό λοιπόν αυτό στάδιο δεν πειράζει που δεν υπάρχει. σε αυτήν την σκέψη κατσικώθηκε το πελατειακό κράτος και για δεκαετίες δεν υπήρχε χωροταξικός σχεδιασμός. Αυτό οδήγησε σε μία αντίδραση του ΣτΕ που πήρε δύο μορφές (δεκαετία 1990). Αφενός σε μία σκληρή αντίδραση, υστερικά αυστηρής, σε δράσεις του κράτους ως υποκατάστατο της ελλείψεως χωροταξικού σχεδιασμού. Η κόντρα αυτή κράτησε αρκετό καιρό και υπήρχε καταστροφικό σχέδιο της πρώτης βουλής στην αναθεώρηση του 2001 για το Σ24 που όμως δεν ψηφίστηκε και σώθηκε με την δεύτερη βουλή.

ΣτΕ 613/2002• απόφαση TVX

Σκέψεις 6-7 Σκέψεις-μείζων συλλογισμός• ποιος είναι ο ρόλος του δικαστή και ποια η νομοθεσία σχετικά με το περιβάλλον στην Ελλάδα;

Το φυσικό περιβάλλον έχει αναχθεί σε αυτοτελώς προστατευόμενο έννομο αγαθό και για τις επόμενες γενιές• **διαγενεακότητα του εννόμου αγαθού.**

Ο δικαστής εξετάζει αν η μελέτη η οποία είναι το βασικό εργαλείο είναι σύμφωνη με την νομοθεσία και αν τηρεί σε *σχέση αναλογίας με την προστασία του περιβάλλοντος*. Αυτός είναι ο ρόλος του δικαστή. **Η ευθεία κρίση και αξιολόγηση αν αντίκειται στην βιώσιμη ανάπτυξη εκφεύγει του ακυρωτικού ελέγχου. (διάκριση εξουσιών.)** πρόκειται για οριακό έλεγχο και όχι για ευθύ. Ο δικαστής εν προκειμένω θεώρησε ότι από τα στοιχεία του φακέλου το προσδοκώμενο όφελος και η επαπειλούμενη βλάβη είναι δυσανάλογες. Άρα ακυρώνει.